

RADA PRE VYSIELANIE A RETRANSMISIU

Nám. SNP č. 12, 811 06 Bratislava

Rozhodnutie č. RL/508/2003
Správne konanie č.: 278-PgO/O-1656/2003

Bratislava dňa 2.12.2003
Doložka právoplatnosti:

Rozhodnutie

Rada pre vysielanie a retransmisiu (ďalej len „Rada“) ako orgán príslušný podľa § 4 ods. 1 až 3 a § 5 ods. 1 písm. g/ a h/ zákona č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 308/2000 Z. z.“) postupom v súlade s § 71 zákona č. 308/2000 Z. z. rozhodla, že účastník správneho konania č. 278-PgO/O-1656/2003, Slovenský rozhlas, Bratislava

porušil

§ 16 písm. a/ a b/ zákona č. 308/2000 Z. z.

tým,

že v dňoch 5.6.2003, 12.6.2003, 19.6.2003 a 3. 7. 2003 na programovom okruhu S 1 v rámci programovej služby Rádio Slovensko odvysielal politickopublicistický program *Tvárou v tvár*, v ktorého jednotlivých vydaniach, v rozpore s povinnosťou zabezpečiť názorovú pluralitu v rámci vysielanej programovej služby, poskytol exkluzívny priestor na vyjadrenie sa k politickým témam jedinému politikovi, čím zároveň nerešpektoval princíp vyváženej ako základného kritéria neustrannosti a objektívnosti politickopublicistických programov,

za čo mu ukladá

v súlade s § 64 ods. 1 písm. a/ zákona č. 308/2000 Z. z. sankciu – **upozornenie na porušenie zákona.**

Podľa § 64 ods. 4 zákona č. 308/2000 Z. z.: „Uložením sankcie nezaniká povinnosť, za ktorej porušenie sa sankcia uložila.“

Odôvodnenie

Na svojom zasadnutí dňa 9.9.2003 Rada začala správne konanie číslo 278-PgO/O-1656/2003 voči Slovenskému rozhlasu – vysielateľovi na základe zákona (ďalej len „účastník konania“) vo veci možného porušenia § 16 písm. a/ a b/ zákona č. 308/2000 Z. z., ktorého sa mal účastník konania dopustiť v súvislosti s odvysielaním programu *Tvárou v tvár* v dňoch 5.6.2003, 12.6.2003, 19.6.2003 a 3. 7.2003, pretože ich odvysielaním, vzhľadom na ich obsah a podobu, mohol porušiť povinnosť zabezpečiť názorovú pluralitu v rámci vysielanej programovej služby, ako aj objektívnosť a nestrannosť politickopublicistických programov.

V súlade s § 18 ods. 3 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (ďalej len „zákon č. 71/1967 Zb.“) bolo dňa 19.9.2003 začatie správneho konania č. 278-PgO/O-1656/2003 účastníkovi konania oznámené. Zároveň bol účastník konania vyzvaný, aby zaslal svoje stanovisko k predmetu správneho konania, prípadne navrhol dôkazy v súlade s § 32 ods. 2 a 3 a v nadväznosti na § 33 a § 34 ods. 3 zákona č. 71/1967 Zb., všetko najneskôr do 7 dní odo dňa doručenia oznámenia o začatí správneho konania. Účastníkovi konania bola zaslaná aj kópia Správy č. 12/Ro/2003 o monitorovaní vysielania Slovenského rozhlasu.

Účastník konania písomné stanovisko k predmetu správneho konania Rade nedoručil.

V súlade s § 21 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. Rada nariadila ústne pojednávanie na deň 2.12.2003 o 10.00 hod. v sídle Rady – Námestie SNP č. 12, Bratislava. Nariadenie ústneho pojednávania bolo účastníkovi konania doručené dňa 21.11.2003. Zároveň bol poučený, že počas ústneho pojednávania si môže uplatniť svoje námietky a pripomienky, ako aj využiť svoje právo ust. § 33 zákona č. 71/1967 Zb.

Ústneho pojednávania dňa 2.12.2003 sa za účastníka konania zúčastnil PhDr. Jaroslav Rezník, ústredný riaditeľ.

V predmetnom správnom konaní sa účastník konania k predmetu konania vyjadril – ústne na ústnom pojednávaní a o svojich právach v súvislosti s § 33 zákona č. 71/1967 Zb. bol poučený.

Účastník konania svoje práva stanovené v § 33 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb. nevyužil, čo však vzhľadom na skutočnosť, že ide o jeho právo a nie jeho povinnosť, nie je prekážkou rozhodnutia vo veci.

Rada na svojom zasadnutí dňa 2.12.2003, po zvážení všetkých podkladov a dôkazov, ktorými disponovala, usúdila, že sú dostatočné na rozhodnutie vo veci, a preto pristúpila k ich hodnoteniu.

Práva a povinnosti fyzických osôb a právnických osôb pri prevádzkovaní rozhlasového a televízneho vysielania upravuje zákon č. 308/2000 Z. z., pričom okruh osôb, na ktoré sa tento zákon vzťahuje, je ustanovený v § 2 cit. zákona.

V zmysle § 4 ods. 1 až 3 a § 5 ods. 1 písm. g/ a h/ zákona č. 308/2000 Z. z. je Rada orgánom príslušným pre dohľad nad dodržiavaním právnych predpisov, ktoré upravujú vysielanie a retransmisiu v Slovenskej republike.

Do pôsobnosti Rady patrí aj ukladanie sankcií vysielateľom a prevádzkovateľom retransmisie, stanovených § 64 až 67 zákona č. 308/2000 Z. z., pričom na konanie podľa tohto zákona sa, súlade s § 71 zákona č. 308/2000 Z. z., vzťahuje zákon č. 71/1967 Zb., s výnimkou ustanovení § 49, 53, 54, 56 až 68.

* * *

Program *Tvárou v tvár* je vysielaný pravidelne, vždy vo štvrtok, v čase približne od 12:20 do 12:30 hod. Ide o desaťminútový program o aktuálnych vnútropolitických otázkach daného týždňa s jediným hosťom - premiérom SR Mikulášom Dzurindom. Premiér odpovedá na otázky dvoch redaktorov účastníka konania a na jednu poslucháčsku otázku, prípadne odpovedá redaktorovi účastníka konania a redaktorovi z iného vybraného média a taktiež na jednu poslucháčsku otázku.

V prípade programu *Tvárou v tvár* ide o monožánrový program politickej publicistiky. Publicistický rozhovor (o ktorý v prípade programu *Tvárou v tvár* ide) je totiž základným žánrom rozhlasovej publicistiky, a teda program, ktorého obsahom je výlučne publicistický rozhovor, je v rozhlasovom vysielaní publicistickým programom. Vzhľadom na obsahové zameranie jednotlivých vydaní programu (aktuálne politické dianie a problémy) išlo aj v zmysle § 39 ods. 6 zákona č. 308/2000 Z. z. o politickú publicistiku.

Samotný účastník konania v prehľade programov na svojej internetovej stránke k predmetnému programu uvádza stručnú charakteristiku: „*Otázky týždňa s predsedom vlády SR*“. Z nej takisto vyplýva, že v predmetnom programe je hosťom výlučne Mikuláš Dzurinda, a žiadnemu inému politikovi v programe priestor poskytnutý nie je.

* * *

Podľa § 16 písm. a/ a b/ zákona č. 308/2000 Z. z.: „*Vysielateľ je povinný*

- a) *zabezpečiť všestrannosť informácií a názorovú pluralitu v rámci vysielanej programovej služby,*
- b) *zabezpečiť objektivnosť a nestrannosť spravodajských programov a politickopublicistických programov; názory a hodnotiace komentáre musia byť oddelené od informácií spravodajského charakteru.“*

Ad: § 16 písm. b/ zákona č. 308/2000 Z. z.

Skutočnosťou, že programy *Tvárou v tvár* sú politickopublicistické programy, je splnená podmienka aplikácie ustanovenia § 16 písm. b/ zákona č. 308/2000 Z. z. na uvedené programy. **V programoch takéhoto typu je vysielateľ, a teda aj účastník konania, povinný zabezpečiť ich objektivnosť a nestrannosť.**

Pojmy *objektivnosť* a *nestrannosť* nie sú v zákone č. 308/2000 Z. z. ani v súvisiacich normatívnych právnych aktoch bližšie špecifikované alebo definované, a teda spadajú do kategórie neurčitých pojmov. Pre neurčité pojmy platí zásada, že je vo výlučnej kompetencii správneho orgánu v procese aplikácie, aby vymedzil ich obsah. Pri vymedzení obsahu neurčitých pojmov použitých na formálne vyjadrenia všeobecných javov správny orgán prihliada na všeobecné názory, stav spoločnosti a ďalšie faktory exaktného charakteru ako význam sémantický, historický atď.

Za *objektívnosť* ako filozofickú kategóriu sa pokladá to, čo stojí proti subjektu. Vylúčenie subjektívnosti je prienikom pojmu *objektívnosť* s pojmom *nestrannosť*. Vzhľadom na to, že predmetom spravodajstva a aktuálnej publicistiky sú sociálne javy, pod pojmom *objektívnosť* je vnímané buď prezentovanie viacerých subjektívnych názorov známych účastníkov konkrétneho diania, alebo izolovanie všetkých subjektívnych názorov a prezentovanie čistého faktu.

Pojem *objektívnosť* z pohľadu sémantického výkladu je chápaný ako – *nestrannosť, nezaujaté vystihnutie, vyjadrenie skutočnej pravdy, odhliadnuc od vlastných osobných prianí a záujmov.*

Pri vymedzení obsahu pojmu „*objektívnosť*“ ako neurčitého pojmu Rada vychádzala taktiež zo súčasnej teórie žurnalistiky.

Podľa D. McQuaila (D. McQuail: Úvod do teórie masovej komunikácie, Portál 1999) predstavuje *objektívnosť* „zvláštnu formu mediálnej činnosti a zvláštny postoj k úlohe zhromažďovať, spracovávať a rozširovať informácie. Hlavnými rysmi *objektívnosti* sú: osvojenie si pozície odstupu a neutrality vo vzťahu k predmetu spravodajstva (teda vylúčenie subjektívneho pohľadu či osobného zaujatia); absencia stránenia (to znamená nestavať sa v sporoch na ničiu stranu a zdržať sa akejkoľvek predpojatosti); oddanosť presnosti a ďalším kritériám pravdivosti (ako sú relevancia a úplnosť); absencia skrytých motívov alebo služby tretej strane.“

Tejto definícii *objektívnosti* v podstate zodpovedá aj verzia výkladu **zložiek objektívnosti** podľa Westerståhla, ktorú McQuail ďalej prináša. Podľa tejto verzie hlavnými zložkami *objektívnosti* sú **faktickosť** a **nestrannosť**. Faktickosť pritom zahŕňa predovšetkým pravdivosť a relevanciu a *nestrannosť* predpokladá vyváženosť a neutralitu. **Nestrannosť musí byť dosiahnutá kombináciou vyváženosti (rovnaký alebo pomerný čas/priestor/dôraz) protichodných výkladov, pohľadov alebo verzií udalostí a neutrality pri jej prezentácii.**

V politickopublicistickom programe založenom na publicistickom rozhovore s politikom je možné, vzhľadom na skutočnosť, že ide aj o vyslovenie stanoviska k rozoberanému javu, **splniť si povinnosť ustanovenú v § 16 písm. b/ zákona č. 308/2000 Z. z. prezentovaním viacerých subjektívnych názorov známych účastníkov konkrétneho diania alebo prezentovaním čistého faktu.**

Vysielateľ (vrátane účastníka konania) túto povinnosť môže splniť aj tým, že v takomto politickopublicistickom programe (ako takom, tzn. nie nevyhnutne v jednom vydaní) dá priestor viacerým politikom reprezentujúcim celé politické spektrum, čím ponúkne poslucháčom rôzne subjektívne (osobné), ale v súhrne objektívizujúce pohľady a hodnotenia.

Nestrannosť jednotlivých predmetných programov *Tvárou v tvár* mohol účastník konania dosiahnuť, keby rešpektoval požiadavku vyváženosti (rovnaký alebo pomerný čas, priestor a dôraz) protichodných výkladov, pohľadov alebo verzií udalostí. Ani v jednom z predmetných programov *Tvárou v tvár* sa tak však nestalo, naopak, účastník konania poskytol takýto priestor iba jednému politikovi.

Ad: § 16 písm. a/ zákona č. 308/2000 Z. z.

Vysielateľ (a teda aj účastník konania) je v zmysle § 16 písm. a/ povinný zabezpečiť všestrannosť informácií a názorovú pluralitu v rámci vysielanej programovej služby. Účastník konania nemá vo svojej programovej službe obdobné programy, ktoré by poskytovali priestor predstaviteľom jednotlivých zložiek štátnej moci (výkonná moc,

zákonodarná moc, súdna moc), **predsedom politických strán, zástupcom opozície / koalície, ostatným politikom či iným verejne činným jednotlivcom, ktorí by sa takýmto spôsobom mohli vyjadrovať ku konkrétnym témam. Naopak, v programe Tvárou v tvár je poskytnutý priestor výlučne jedinému politikovi – M. Dzurindovi (skutočnosť, že ide zároveň o premiéra, nie je relevantná), čím je výrazne zvýhodnený. Zároveň účastník konania zavádza poslucháčov, keď M. Dzurindu prezentuje v pozícii premiéra, ale otázky, ktoré mu redaktori kladú v rámci programu, sú často adresované M. Dzurindovi ako predstaviteľovi SDKÚ, prípadne koalície, nie ako predstaviteľovi exekutívy. Účastník konania teda pri vysielaní takto koncipovaného programu ani nemôže byť schopný zabezpečiť názorovú pluralitu v rámci vysielanej programovej služby.**

* * *

V súlade s vyššie uvedeným, je možné jednotlivé zistenia Rady a porušenia princípov demonštrovať aj na konkrétnych výňatkoch z jednotlivých vydaní programu napr.:

Vysielanie zo dňa 12.6.2003:

- Redaktor pripomenul, že interrupcie sú predmetom verejnej diskusie. Položil premiérovi otázku: „Aký je postoj SDKÚ k nim? Nehralo tam určitú úlohu, pri tom pretláčaní zákona ANO, aj to, ako hlasovali poslanci SDKÚ pri prvom čítaní, to zanešená dost' rozporuplne, aj tak, aj tak, aj tak, že sa zdržali hlasovali za aj proti?“
- Odpoveď: „To hlasovanie prišlo tak akosi náhle a nemyslím si, že tá rozporuplnosť je nejako dramatická, lebo keď si dobre pamätám, z dvadsiatich ôsmich poslancov, dvadsaťpäť hlasovalo jednotne, takže v takej väčšej rodine, si myslím, je to celkom normálne. Ale keď sa ma pýtate na podstatu toho problému, opäť vám ponúknem nástroje, ako ho poctivo uchopiť, férovo uchopiť. Podľa môjho názoru poctivo a férovo uchopiť takúto tému je vypýtať si mandát. Ved' táto téma vôbec nebola prítomná vo volebnej kampani. Ja som si pozrel volebný program Aliancie nového občana, o interrupciách ani jedno slovo. Pán redaktor, ani žena sa tam nespomína. Táto téma v kampani prítomná nebola. Ak si niekto myslí, že by mala byť, tak by mal to zakomponovať do najbližšieho volebného programu, viesť na túto tému s občanom voličom poctivú diskusiu, vypýtať si potom mandát, buď ho budem mať dostatočný, ale ak ho mám iba osempersentný, tak sa musím uchádzať aj o ďalšie politické strany a povedzme takúto tému presadiť potom do budúceho vládneho programu. Toto je stanovisko Slovenskej demokratickej a kresťanskej únie.
- Otázku položil redaktor (JH): „Myslíte si, že táto vaša odpoveď uspokojí opozíciu? Ja viem, že tá nespokojnosť bude vždy, ale vidíte v rétorike opozície, opozičných poslancov iba politikum, alebo aj nejaké vecné výhrady voči postupu, ktoré by ste prípadne vláda zobrali do úvahy, teda či majú aj vecné argumenty, alebo či sú to čiste len politické argumenty?“
- Odpoveď: „Je mi ľúto, že skôr politikum zaznamenávam vo výrokoch opozície. Je mi to trošku ľúto, lebo v minulých týždňoch a mesiacoch som im viackrát dal príležitosť a ukázal som im, že mi záleží na ich hlase a som ich vťahoval do vážnych tém. Vťahoval som ich do témy Iraku, do tém referenda, rovnako teraz som pripravený, aby sme pred začatím medzivládnej konferencie, ktorá definitívne bude riešiť otázku Ústavnej zmluvy Európskej únie, inštitucionálnych reforiem, chcem si vypýtať mandát, aj keď budem chodiť na rokovania ako predseda vlády, chcem si vypýtať mandát širší, ako je mandát vládnej koalície, chceme s tým ísť aj do parlamentu. Ale tak sa mi zdá, že doposiaľ predovšetkým od predstaviteľov Smeru

12. 811 06 Bratislava
-2-
šiu
čítim, že každý problém, a tých problémov vždy bolo a vždy aj bude sa snažiť využívať na také ľahké a lacné politikárčenie.

Vysielanie zo dňa 19.6.2003:

- Otázka: „Nebude znamenať nezmenený postoj strany ANO v otázke interrupcií možnosť rozpadu vládnej koalície? Nejde len o akýsi náhradný problém Aliancie nového občana, ktorá sa navyše chce zdržať aj hlasovania pri odvolávaní Pála Csákyho?“
- Odpoveď: „Súhlasím s podtónom tejto otázky, alebo myšlienkou, lebo pravdou je, že Aliancia nového občana sa snaží prevrátiť tému. Za každú cenu sa usiluje nabudieť dojem, že ide o vecný problém, o ideový problém, o samotné interrupcie. Pritom to nie je tak. Ide o to, že poznáme veľmi solídne, férové riešenie problému, ktorý je na Ústavnom súde, ale nepoznáme výsledok, nález Ústavného súdu. A preto hovoríme celkom jednoznačne. Je tu vôľa, absolútny záväzok, veď to naši poslanci tých ostatných troch vládnych strán postavili pri hlasovaní o pozmeňovacom procedurálnom návrhu pána poslanca Hortha, vyčkajme na nález Ústavného súdu a dáme súčasnú prax do súladu s týmto nálezom ústavného súdu. To je čisté, férové, správne a principiálne riešenie.“

Vysielanie zo dňa 3.7.2003

- M. Dzurinda: „Čo tým vlastne iniciátori sledovali?... „ Prečo to KDĽK tak rozpaľuje? A ak niekoho trápi, tak nech to čestne povie, nech to otvorene povie, nech to zapíše do politického programu politickej strany a nech žiada mandát od voličov. Toto je poctivá, seriózna politika a o takúto sa budem usilovať aj naďalej.
- M. Stano: „Čo sa po tomto hlasovaní v parlamente zmení na vzťahoch v koalícii, vyrieši sa tá sporná otázka? Uzatvorí sa to tým vlastne?“
- M. Dzurinda: „ Bude nepochybne napätie, pretože jedna vec sa nedá odškriepiť, a síce, že keď jeden člen vládnej koalície zo štyroch presadí svoju predstavu zákona s opozíciou, je to porušenie našich pravidiel. A pravidlá treba dodržiavať a nie porušovať. Takže isté napätie bude, ale ja si myslím, že ho prekonáme.“

* * *

Účastník konania na ústnom pojednávaní dňa 2.12.2003 uviedol, že kladené otázky neposkytujú premiérovi voľný priestor na prezentáciu. Premiér vystupuje ako predseda vlády a zároveň ako človek, ktorý vedie vládnu koalíciu. To znamená, že musí riešiť aktuálne problémy aj v rámci koalície a vyjadrovať sa k nim. Ostatní politici majú možnosť reagovať na jeho vyjadrenia v nasledujúcich Rádiožurnáloch.

Slovenský rozhlas nemal úmysel robiť „predpolie“ nejakému politikovi, a chcel sprostredkovať poslucháčom informácie priamo, teda nielen prostredníctvom tlačových besied, keďže ako uvádza, premiérové vyjadrenia v rámci relácie sú úprimnejšie a bezprostrednejšie než pri tlačovej konferencii.

* * *

Rada zaujala k námietkam nasledovné stanovisko:

Sám účastník konania uvádza, že premiér vystupuje ako človek, ktorý je zároveň aj šéfom koalície, a preto sa zákonite vyjadruje aj k otázkam, ktoré súvisia s koalíciou. Týmto *de facto* uznáva, že M. Dzurinda v predmetnom programe nie je len v polohe premiéra, ktorý by zastupoval exekutívu. Navyše sám priznáva, že čosi také sa ani nedá zrealizovať, čím

v podstate musí uznať, že vie a vedel dopredu, že takýto program vo vzťahu k ostatným politikom je nevyvážený.

Možnosť reagovania ostatných politikov následne nie je vo vzťahu k uvedenému programu relevantná.

V prípade zákona č. 308/2000 Z. z. platí objektívna zodpovednosť pre správny delikt. Zákon č. 308/2000 Z. z. ani zákon č. 71/1967 Zb. neupravujú tzv. liberačné dôvody, ktorých existenciu preukazuje oprávnená osoba.

Zavinenie ani úmysel nie je pojmovým znakom správneho deliktu, ku ktorému došlo porušením zákona č. 308/2000 Z. z. Podstatné je teda iba to, či k porušeniu zákona objektívne došlo alebo nie.

Vzhľadom na skutočnosť, na ktorú upozornil účastník konania, že *premiérové vyjadrenia v rámci relácie sú úprimnejšie a bezprostrednejšie než pri tlačovej konferencii*, je oprávnené považovať túto reláciu za nevyváženú, keďže na takto bezprostredné tvrdenia nemôžu reagovať ostatní politici, ktorých sa priamo týkajú, *mutatis mutandis* platí o priestore pre ich vyjadrenie.

* * *

Na základe skutočností uvedených v tomto rozhodnutí, po prerokovaní námietok vznesených účastníkom konania, Rada dospela k záveru, že:

V dňoch 5.6.2003, 12.6.2003, 19.6.2003 a 3. 7. 2003 na programovom okruhu S 1 v rámci programovej služby Rádio Slovensko odvysielal účastník konania politickopublicistický program *Tvárou v tvár*, v ktorého jednotlivých vydaniach, v rozpore s povinnosťou zabezpečiť názorovú pluralitu v rámci vysielanej programovej služby, poskytol exkluzívny priestor na vyjadrenie sa k politickým témam jedinému politikovi, čím zároveň nerešpektoval princíp vyváženosti ako základného kritéria nestrannosti a objektívnosti politickopublicistických programov, a tak porušil § 16 písm. a/ a b/ zákona č. 308/2000 Z. z.

Vzhľadom na vyššie uvedené boli splnené všetky zákonné podmienky na uloženie sankcie – **upozornenia na porušenie § 16 písm. a/ a b/ zákona č. 308/2000 Z. z.**

Poučenie

Proti tomuto rozhodnutiu sa nie je možné odvolať.

V zmysle § 52 zákona č. 71/1967 Zb. rozhodnutie, proti ktorému sa nemožno odvolať, je právoplatné a vykonateľné oznámením účastníkovi konania.

* * *

Toto rozhodnutie sa vydáva v štyroch rovnopisoch:

1x účastník konania: Slovenský rozhlas

1x Rozhlasová rada

2x Rada pre vysielanie a retransmisiu

Valéria Agócs
predsedníčka Rady pre vysielanie
a retransmisiu